WysyłkaJPK — instrukcja instalacji i pierwszego uruchomienia

Dokument dla użytkownika końcowego. Opisuje wymagania, instalację, pierwsze uruchomienie i konfigurację aplikacji WysyłkaJPK — narzędzia do walidacji i wysyłki plików JPK do bramki Ministerstwa Finansów.

---

1. Wymagania

System

	Wymaganie
System operacyjny	Windows 10 (64-bit, wersja 1607 lub nowsza), Windows 11, Windows Server 2016 lub nowszy
Architektura	**64-bit (x64)**. Aplikacja nie działa na systemach 32-bitowych ani na ARM64
Miejsce na dysku	ok. 200 MB na aplikację + miejsce na folder roboczy (zależnie od rozmiaru plików JPK)
.NET	**Nie jest wymagany.** Instalator zawiera własne środowisko uruchomieniowe
Uprawnienia	**Instalacja nie wymaga uprawnień administratora**

Certyfikat do podpisywania

Do wysyłki plików JPK potrzebny jest **kwalifikowany certyfikat** spełniający warunki:

- zainstalowany w magazynie certyfikatów **bieżącego użytkownika** (`Certyfikaty – bieżący użytkownik → Osobisty`),
- posiadający **klucz prywatny** (sam plik `.cer` nie wystarczy),
- **aktualnie ważny** — aplikacja pomija certyfikaty przed datą rozpoczęcia i po dacie wygaśnięcia.

Certyfikaty niespełniające tych warunków nie pojawią się na liście wyboru przy wysyłce.

> Certyfikat jest potrzebny wyłącznie do **wysyłki**. Walidacja plików oraz funkcja „Sprawdź/napraw plik" działają bez certyfikatu.

Połączenie sieciowe

Aplikacja łączy się z:

Cel	Kiedy
Bramka e-Dokumenty Ministerstwa Finansów	wysyłka pliku, sprawdzanie statusu, pobieranie UPO
Serwer licencji dostawcy	pierwsze uruchomienie i aktywacja licencji

Jeśli w firmie działa serwer proxy lub filtrowanie ruchu HTTPS, powyższe adresy muszą być dozwolone.

---

2. Instalacja

- Uruchom plik `WysylkaJPK-<wersja>-setup.exe`.
- **Ostrzeżenie systemu Windows.** Przy pierwszym uruchomieniu instalatora może pojawić się komunikat „System Windows ochronił Twój komputer" (SmartScreen). Aby kontynuować, wybierz **Więcej informacji** → **Uruchom mimo to**.

Ostrzeżenie wynika z braku historii pobrań tego pliku i nie oznacza problemu z samym plikiem. Poprawność podpisu można sprawdzić w sposób opisany w punkcie 3.

- Kreator poprowadzi przez instalację:

Element	Wartość domyślna
Katalog instalacji	`%LocalAppData%\Programs\WysylkaJPK`
Skrót w menu Start	tworzony automatycznie
Skrót na pulpicie	do wyboru (domyślnie włączony)

- **Krok „Lokalizacja danych"** — kreator zapyta o dwie ścieżki:

Ścieżka	Co zawiera	Wartość domyślna
Baza danych	historia wysyłek i ustawienia aplikacji	`%LocalAppData%\WysylkaJPK`
Katalog roboczy	pliki licencji, dzienniki zdarzeń, pliki tymczasowe wysyłki	`C:\Data\JPK`

Wskaż lokalizacje, do których bieżący użytkownik ma **prawo zapisu** — kreator sprawdza to od razu i nie pozwoli przejść dalej, jeśli zapis jest niemożliwy.

> **Bazę danych zalecamy pozostawić na dysku lokalnym.** Baza SQLite umieszczona na dysku sieciowym może zostać uszkodzona przy zerwaniu połączenia. Jeśli wskażesz lokalizację sieciową, kreator wyświetli ostrzeżenie i poprosi o potwierdzenie.
> Katalog roboczy może wskazywać dysk sieciowy bez tego zastrzeżenia.

- Instalacja **nie wymaga uprawnień administratora** i nie wyświetla monitu UAC. Aplikacja instaluje się w profilu bieżącego użytkownika — inni użytkownicy tego komputera muszą przeprowadzić instalację osobno.

Aktualizacja do nowszej wersji

Nowszą wersję instaluje się dokładnie tak samo — instalator wykryje wcześniejszą wersję i zaktualizuje ją w miejscu. **Ustawienia i historia wysyłek zostają zachowane.**

W kroku „Lokalizacja danych" kreator podpowie ścieżki użyte przy poprzedniej instalacji — pozostaw je bez zmian, aby zachować dotychczasową historię wysyłek.

Odinstalowanie aplikacji nie usuwa ani bazy danych, ani katalogu roboczego.

---

3. Weryfikacja podpisu (opcjonalnie)

Instalator jest podpisany cyfrowo certyfikatem wydawcy. Aby system Windows rozpoznawał wydawcę zamiast wyświetlać „Nieznany wydawca", należy jednorazowo zainstalować certyfikat urzędu certyfikacji dostarczony razem z instalatorem (plik `.crt`).

Krok 1 — sprawdź odcisk palca otrzymanego pliku i porównaj go z odciskiem przekazanym przez dostawcę osobnym kanałem:

```
Get-PfxCertificate -FilePath .\UnitSoftware-CodeSigning-CA.crt |
    Select-Object Subject, Thumbprint, NotAfter
```

Krok 2 — zainstaluj certyfikat jako zaufany urząd certyfikacji. **Ten krok wymaga uprawnień administratora** (PowerShell uruchomiony jako administrator):

```
Import-Certificate -FilePath .\UnitSoftware-CodeSigning-CA.crt `
    -CertStoreLocation Cert:\LocalMachine\Root
```

Krok 3 — sprawdź podpis instalatora:

```
Get-AuthenticodeSignature .\WysylkaJPK-<wersja>-setup.exe |
    Format-List Status, SignerCertificate
```

Oczekiwany wynik: `Status: Valid`.

> Certyfikat ma zastosowanie ograniczone wyłącznie do podpisywania kodu — nie może zostać użyty do wystawiania certyfikatów stron internetowych.
> Instalacja certyfikatu urzędu **nie jest konieczna** do działania aplikacji. Wpływa tylko na to, jak Windows prezentuje wydawcę. Nie usuwa też ostrzeżenia SmartScreen z punktu 2.

W środowisku domenowym certyfikat można wdrożyć przez zasady grupy (GPO): *Konfiguracja komputera → Ustawienia systemu Windows → Ustawienia zabezpieczeń → Zasady kluczy publicznych → Zaufane główne urzędy certyfikacji*.

---

4. Pierwsze uruchomienie

Uruchom aplikację skrótem **WysyłkaJPK** z menu Start lub z pulpitu.

4.1. Aktywacja licencji

Przy pierwszym uruchomieniu pojawi się okno **„Aktywacja licencji"** z prośbą o podanie numeru NIP:

> Proszę podać NIP dla którego ma zostać aktywowana aplikacja

Wpisz NIP podmiotu, dla którego wykupiono licencję, i zatwierdź przyciskiem **OK**.

Możliwe rezultaty:

Sytuacja	Zachowanie aplikacji
Licencja dla podanego NIP jest dostępna na serwerze	Licencja zostaje pobrana i zapisana. Aplikacja działa bez ograniczeń
Brak licencji dla podanego NIP	Komunikat informacyjny; aplikacja uruchamia się w **trybie próbnym (60 dni)**
Okno zamknięte przyciskiem Anuluj	Aplikacja uruchamia się w **trybie próbnym (60 dni)**

W trybie próbnym data wygaśnięcia jest widoczna w tytule okna aplikacji, a okno aktywacji pojawia się przy każdym uruchomieniu — do momentu wczytania prawidłowej licencji.

Po wygaśnięciu okresu próbnego aplikacja nie uruchomi się i wyświetli komunikat o błędzie licencji. W celu uzyskania licencji skontaktuj się z dostawcą — dane kontaktowe w punkcie 7.

4.2. Katalog roboczy — sprawdź ustawienie

Katalog roboczy został wskazany w kreatorze instalacji (punkt 2). Aplikacja przechowuje w nim:

- pliki licencji (podkatalog `License`),
- pliki dzienników zdarzeń (podkatalog `logs`),
- pliki tymczasowe tworzone podczas przygotowania wysyłki (kompresja, szyfrowanie, podpis).

Aktualną ścieżkę widać w zakładce **Ustawienia**, w sekcji **FOLDER DANYCH**.

Zmiana katalogu roboczego po instalacji:

- Przejdź do zakładki **Ustawienia** (ikona w lewym pasku).
- W sekcji **FOLDER DANYCH** kliknij **Wybierz...**.
- Wskaż katalog, do którego bieżący użytkownik ma **prawo zapisu**.

- Ustawienie zapisuje się automatycznie i ma pierwszeństwo nad wyborem z kreatora — kolejna instalacja ani aktualizacja go nie nadpisze.

> Przy wysyłce dużych plików JPK w katalogu roboczym powstają pliki tymczasowe o rozmiarze porównywalnym z plikiem źródłowym. Wybierz dysk z odpowiednim zapasem wolnego miejsca.

Historia wysyłek i ustawienia aplikacji przechowywane są **niezależnie** od katalogu roboczego — w bazie danych, w lokalizacji wskazanej w kreatorze (domyślnie `%LocalAppData%\WysylkaJPK`). Lokalizacji bazy nie zmienia się z poziomu aplikacji; służy do tego ponowne uruchomienie instalatora.

4.3. Serwer testowy jest aktywny po instalacji

Po świeżej instalacji aplikacja jest ustawiona na **serwer testowy** Ministerstwa Finansów. Wysyłki trafiają do środowiska testowego i **nie stanowią złożenia dokumentu**.

Pozwala to bezpiecznie sprawdzić poprawność konfiguracji: walidację pliku, dostęp do certyfikatu i połączenie z bramką.

Aktualne środowisko jest widoczne **na dole lewego paska**, w sekcji *Środowisko* — jako `testowe` albo `produkcyjne`. Wskaźnik jest widoczny przy rozwiniętym pasku nawigacji.

Przejście na środowisko produkcyjne:

- Zakładka **Ustawienia**.
- Wyłącz przełącznik **Serwer testowy**.
- Sprawdź, że wskaźnik w lewym pasku pokazuje `produkcyjne`.

> **Uwaga.** Po wyłączeniu przełącznika każda wysyłka jest **rzeczywistym złożeniem dokumentu** w Ministerstwie Finansów. Przed przełączeniem upewnij się, że próbna wysyłka na serwer testowy zakończyła się statusem 200.

---

5. Typowy przebieg pracy

- **Wysyłka** — wskaż plik JPK (przycisk *Przeglądaj…* lub przeciągnij plik na wyznaczone pole).
- **Sprawdź/napraw plik** *(opcjonalnie)* — wykrywa i poprawia typowe błędy danych zgodnie z regułami z zakładki *Reguły walidacji*. Zmiany są pokazywane do zatwierdzenia; plik można zapisać jako nowy albo nadpisać oryginał.
- **Waliduj** — sprawdza plik ze schematem XSD. Błędy trafiają do logu zdarzeń.
- Przycisk **Prompt AI** kopiuje do schowka gotowe zestawienie błędów do wklejenia w ChatGPT, Claude lub Gemini — pomocne przy ustalaniu przyczyny błędu walidacji.
- **Wyślij** — wysyła plik. Pojawi się okno wyboru certyfikatu do podpisania dokumentu. Przebieg wysyłki jest raportowany w logu zdarzeń.
- **Historia** — lista wysyłek z numerem referencyjnym, statusem i opisem. Dostępne akcje:

pobranie UPO w formacie PDF lub XML, kopiowanie numeru referencyjnego, usunięcie wpisu. Przycisk **Odśwież statusy** odpytuje bramkę o dokumenty wciąż przetwarzane.

Status **200** oznacza poprawne przetworzenie dokumentu i wygenerowanie UPO. Pozostałe kody opisane są w kolumnie *Opis*.

---

6. Rozwiązywanie problemów

Objaw	Przyczyna i rozwiązanie
Ostrzeżenie SmartScreen przy uruchomieniu instalatora	Normalne dla nowo wydanego pliku. *Więcej informacji* → *Uruchom mimo to* (punkt 2)
Lista certyfikatów przy wysyłce jest pusta	Brak certyfikatu z kluczem prywatnym w magazynie **bieżącego użytkownika**, albo certyfikat wygasł. Sprawdź: `certmgr.msc` → *Osobisty* → *Certyfikaty*
Okno „Aktywacja licencji" pojawia się przy każdym uruchomieniu	Aplikacja pracuje w trybie próbnym. Ustanie po wczytaniu prawidłowej licencji
Aplikacja nie uruchamia się, komunikat o błędzie licencji	Okres próbny wygasł albo dane licencji w rejestrze są nieprawidłowe. Kontakt z dostawcą
Błąd zapisu / brak dostępu do katalogu roboczego	Bieżący użytkownik nie ma prawa zapisu do wskazanego katalogu. Zmień katalog roboczy (punkt 4.2)
Po aktualizacji nie widać wcześniejszej historii wysyłek	W kreatorze wskazano inną lokalizację bazy danych niż poprzednio. Uruchom instalator ponownie i podaj wcześniejszą ścieżkę bazy
Walidacja zgłasza błędy, choć plik pochodzi z systemu księgowego	Skorzystaj z *Sprawdź/napraw plik*, a jeśli to nie pomoże — z przycisku *Prompt AI*, który przygotuje opis błędów
Wysyłka kończy się błędem połączenia	Sprawdź dostęp do internetu oraz reguły proxy/firewall dla bramki MF (punkt 1)

Pliki dzienników

Dzienniki zdarzeń zapisywane są w podkatalogu `logs` wewnątrz katalogu roboczego (przy wartościach domyślnych: `C:\Data\JPK\logs`), w plikach `jpk-<data>.log`, przechowywanych 30 dni. Przy zgłaszaniu problemu warto załączyć plik z dnia, w którym problem wystąpił.

Zawartość okna logu można też zapisać przyciskiem **Eksportuj** w sekcji *LOG ZDARZEŃ*.

---

7. Kontakt

W sprawach licencji oraz problemów technicznych:

- E-mail: `ggiewon@gmail.com`

- Telefon: `793-104-997`

Przy zgłoszeniu prosimy podać: wersję aplikacji (widoczna w tytule okna), NIP użyty do aktywacji, opis czynności prowadzących do problemu oraz plik dziennika z odpowiedniego dnia.